

УДК: 811.133.1:81'367.7

DOI: <https://doi.org/10.31499/2415-8828.1.2023.281360>Анастасія Лепетюха*

СИНОНІМІЧНІ МОНОПРЕДИКАТИВНІ ВИСЛОВЛЕННЯ З ГОЛОВНОЮ ЛЕКСЕМОЮ-ВИГУКОМ (на матеріалі французької художньої прози ХХ – початку ХХІ століть)

У цій статті вигуківі монопредикативні висловлення сучасної французької художньої прози розглянуто як компресовані синонімічні трансформи віртуальної (мовної) первинної пропозиції, актуалізовані у вигляді еліптичних складних мовно-мовленнєвих знаків-преференціальних опцій із вигуковою головною лексемою. Виявлено структурні та семантичні типи вигукових конструкцій, визначено їхні функції в ко(н)тексті, зворотно (мовлення → мова) реконструйовано первинну структуру кожного аналізованого висловлення та за допомогою «альтернативного» лінгвістичного експерименту обґрунтовано його ко(н)текстуальну пертинентність.

Ключові слова: «альтернативний» лінгвістичний експеримент, вигукове монопредикативне висловлення, ко(н)текстуальна пертинентність, первинна пропозиція, преференціальна опція.

Lepetiukha Anastasiia. Synonymic monopredicative utterances with the interjectional head lexeme (based on French fiction of the 20th – the 21st centuries).

In this article interjectional monopredicative utterances (MPU) of modern French fiction are defined as compressed one-basis (with one transformational terminal chain) synonymic transforms of virtual (linguistic) primary proposition actualized in the form of mono- and polysynonymic (with the intra-, interphrastic and intra-interphrastic bi- and polysynonymy) elliptic complex lingua-discursive signs-preferential options with the interjectional head lexeme.

The goal of this research is to identify the structural and semantic types and to reveal the co(n)textual (linguistic and / or situational) functions of the interjectional MPU of French fiction of the 20th – the 21st centuries and to determine the degree of their co(n)textual pertinence.

In this article they use the procedure of the inverse reconstruction (discourse → language) of virtual transformational processes with the aim to identify the primary proposition of each synonymic transform; and the «alternative» linguistic experiment consisting in the artificial substitution by the addresser of some utterance of the analyzed discursive fragment with the synonymic utterance that allows to determine the degree of co(n)textual pertinence of all the members of virtual synonymic chains.

It is revealed that in the synonymic interjectional MPU with non-derivative (primary) interjections of modern French fiction the author doesn't exteriorize the structure subject + personal performative predicate with the referentially determined or non-determined actant, explicated in the contact, interphrastic or distant co(n)text (+ circumstance) and the existential structure *c'est* with the demiactive (active and passive simultaneously) actant referentially non-determined or determined in the intra- or interphrastic co(n)text. The structural and semantic (qualificative, processual, emotional-specificative, volitional-specificative) types of interjectional elliptic structures are distinguished, their co(n)textual functions are revealed and the degree of their co(n)textual pertinence, according to the pragmatic planification of the narration or to the author's idiosyncrastic peculiarities, is justified.

Keywords: «alternative» linguistic experiment, co(n)textual pertinence, interjectional monopredicative utterance, preferential option, primary proposition.

Вигуківі синонімічні монопредикативні висловлення (далі – МПВ) у пропонованому дослідженні розглядаємо в континуумі мова → мовлення як складні мовно-мовленнєві знаки, компресовані трансформи віртуальної (мовної) первинної монопредикативної пропозиції, в основі побудови якої лежать певні сублінгвістичні схеми, або «когнітивні кореляти ситуації» [Дейк 2000, с. 69],

* Анастасія Лепетюха, доктор філологічних наук, доцент, професор кафедри німецької і романської філології Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди (Харків, Україна); e-mail: lepetyukha.anastasiya@ukr.net.

мінімальні одиниці ментальної інформації, у вигляді типових моделей, за зразком яких відтворюються численні мовні знаки. Синонімічні конструкції з головною лексею-вигуком формуються всередині функціонально-семантичного макрополя синтаксичної синонімії та становлять функціонально нетранспоновані (без граматичної субституції) однобазові, або «сингулярні» (термін Д. Лайонза) [1978, с. 280] (з одним термінальним трансформаційним ланцюжком), трансформи-члени синонімічного ряду, що складається з двох мікрополів (мікрополя первинної (стрижневої) та ко(н)текстуально (лінгвістично та / або ситуативно) адекватної синонімічних структур), які актуалізуються у вигляді еліптичних преференціальних опцій-мовленнєвих інновацій.

У процесі продукування еліптичних конструкцій один чи кілька референтів залишаються інтерналізованими, тобто відбувається немовби «пунктирна» [Solomarska 1974, с. 72] реалізація думки. Невербалізованість тієї чи тієї позиції у висловлюванні є результатом його ко(н)текстуального вживання внаслідок креативно-творчої діяльності суб'єкта мовлення. Наявність гібридних (імпліцитно-експліцитних) компонентів у складі таких мовленнєвих інновацій свідчить про прагнення мовця до компресії висловлюваної інформації згідно з певним прагматичним плануванням розповіді. В еліптичних синонімічних висловленнях із різними семантичними значеннями імплікуються екзистенційна структура або будь-яке суб'єктно-предикатне сполучення, які реципієнт виводить завдяки інтра- або інтерфрастичному ко(н)тексту.

Вигові МПВ представляють великий інтерес для лінгвістів-дослідників, оскільки у такому разі автор екстеріоризує другорядну частину мовлення, що набуває певного ко(н)текстуального семантичного значення. Як зазначає М. Святковська, «на противагу розповсюдженому погляду, згідно з яким вигуки не мають смислу, ми притримуємося думки [...], що вигук містить у собі певну кількість семантичних елементів, які обумовлюють його вживання» [Świątkowska 2000, с. 48]. Вказівний характер вигуків, що вони поділяють з іншими словами, такими як займенники, прислівники, темпоральні форми, закодований у самій формі вигуків [ibid., с. 78].

Отже, відсутність у сучасному мовознавстві комплексного системно-функціонального аналізу вигових структур як складних мовно-мовленнєвих знаків-компресованих трансформів первинної пропозиції визначає **актуальність** проведеного дослідження.

Метою цієї наукової розвідки є виявлення структурних та семантичних типів й ко(н)текстуальних функцій вигових МПВ сучасної французької художньої прози та обґрунтування ступеня їхньої ко(н)текстуальної пертинентності.

У пропонованій статті використано **процедуру зворотної реконструкції** (мовлення → мова) віртуальних трансформаційних процесів з метою виявлення первинної пропозиції кожного вигового синонімічного трансформу та «альтернативний» лінгвістичний експеримент, який полягає у штучній заміні адресатом певного висловлення аналізованого дискурсивного фрагмента синонімічним висловленням, що дає можливість визначити ступінь ко(н)текстуальної пертинентності кожного члена віртуального синонімічного ряду.

Вигук являє собою «транскатегоріальний елемент, що припускає різні форми вираження» [Buridant 2006, с. 5]. До вигових еліптичних синонімічних МПВ зараховуємо структури, у яких екстеріоризовано так звані «непохідні», або «первинні», вигуки, ономапопечні лексеми, що кваліфікують людину, предмет,

факт, подію тощо, передають почуття або позитивну чи негативну емоційну реакцію на певний стимул. Такі складні мовно-мовленнєві знаки «емоційного та вольового вираження» [Каптюрова 2005, с. 4]: крики, псевдо-крики, дуже часто інстинктивні, що продукуються людиною, крики тваринного походження, шум предметів (автомобілів, іграшок, різноманітних апаратів) або той, що відображає події (щось падає у воду, розривається, виривається з рук тощо) мають одnobічний та двобічний код (неспрямованість та спрямованість на адресата). У першому випадку вигуківі МПВ виражають емоційний стан адресанта (здивування, полегшення, захоплення, розчарування, горе тощо). У другому випадку мовець актуалізує еліптичні конструкції-вольовий вплив на реципієнта з метою примусити його слухати, діяти, змінити свою думку стосовно чогось, шокувати його (наказ, окрик, вигуки-заповнювачі пауз, уживаючи які, мовець виграє час, обмірковуючи зміст висловлення і одночасно даючи змогу співрозмовникові зрозуміти, що висловлювання ще не завершено). Стосовно лайливих вигуківих МПВ, то «факт продукування таких вигуків є певною атакою та імплікує бажання показатися сильним та домінувати над співрозмовником» [Arana Bustamante 2004, с. 84].

Еліптичні синонімічні МПВ із «похідними», або «вторинними», номіналізованими, ад'єктивованими, адвербіалізованими, вербалізованими вигуками не є предметом нашого аналізу, оскільки в них актуалізуються, відповідно, номінальні, ад'єктивні, адвербіальні та вербальні головні лексеми.

У вигуківих синонімічних МПВ із «первинними» вигуками французької художньої прози імплікуються структура підмет + особовий перформативний предикат з референтно визначеним або невизначеним суб'єктом дії, який експлікується в контактному, інтерфрастичному або дистантному ко(н)тексті (+ обставинний додаток) та екзистенційна структура *c'est* із деміактивним (активним і пасивним одночасно) референтно невизначеним або визначеним в інтра- чи інтерфрастичному ко(н)тексті актантом.

У процесі аналізу французьких прозових творів ХХ – початку ХХІ століть виявлено такі структурні типи еліптичних синонімічних вигуківих МПВ:

а) конструкції з вигуковою головною лексемою, що формується з однієї або кількох голосних, комбінованих із придыханням:

(1) **Ah!** *Dieu vivant, quelles épousailles!* [Kessel 1987, с. 86] (в ініціальній моносинонімічній еліптичній структурі імплікується суб'єктно-предикатне сполучення *il cria / il s'exclama*, що виводиться завдяки претексту);

б) МПВ із ядерною лексемою, що складається з однієї або кількох голосних + приголосна + придыхання:

(2) **Bouh.** *La journée allait être bien longue...* [Gavalda 2009, с. 15] (наведена еліптична моносинонімічна конструкція також містить суб'єктно-предикатне сполучення типу *elle a soupiré / a émis*, референтно детерміноване в інтерфрастичному ко(н)тексті);

в) висловлення із ключовою лексемою-вигуком, сформованим з однієї або кількох голосних без придыхання:

(3) «**Aïe!**»

Une légère décharge électrique [Duguël 1995, с. 73] (поданий приклад еліптичного вигуківого моносинонімічного МПВ імплікує суб'єктно-предикатну структуру *elle s'écrie / crie*, що реконструюється завдяки ко(н)текстуальному оточенню);

г) преференціальні опції з ядерною лексемою-вигуком, що складається з голосних + приголосної(них):

(4) *On croit qu'il est assommé mais en fait non, il fait semblant. Ouf* [Binet 2015, с. 279] (у фінальному еліптичному моносинонімічному вигуковому МПВ спостерігається неекстеріоризація суб'єктно-предикатного сполучення, що, можливо, містить обставинний додаток, типу *elle expire avec soulagement*, темпоральний план якого детерміновано у претексті);

г) еліптичні структури з вигуковим компонентом, що формується тільки з приголосних:

(5) «*Rrrr... Wah! Wah!*

– *Que fais-tu, Chouchou?*» [Duguël 1995, с. 79] (цитований приклад містить кілька вигукових еліптичних структур, що формують так званий полісинонімічний інтерфрастичний «еліптичний блок»: ініціальне МПВ із вигуком, що маркує крик тварини, сформованим із чотирьох приголосних + дві ідентичні еліптичні структури, побудовані за такою схемою: приголосний + голосна + придихання). Первинна пропозиція еліптичної конструкції аналізованого типу має такий вигляд: *Chouchou émet Rrrr*.

У пропонованому дослідженні виділено чотири семантичні типи еліптичних МПВ із головною лексею-вигуком, що можна схематично представити в такий спосіб:

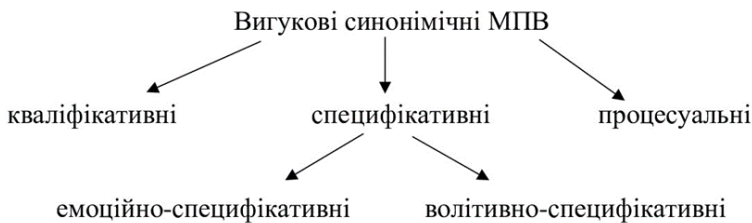

Рис. 1. Семантичні типи вигукових МПВ

Виокремлені типи МПВ виконують копулятивну (зв'язувальну) функцію між суб'єктом дії і предикатом. Кваліфікативні МПВ уживаються як дійсничні структури, що характеризують певного референта або комплекс референтів (факт, ситуацію, подію). У кваліфікативних конструкціях імплікується екзистенційний зворот *c'est* з інтрафрастично референтно детермінованим актантом:

(6) *Oh peuchère. C'était trop beau pour être vrai* [Gavalda 1995, с. 54].

У поданому вигуковому еліптичному МПВ із подвійною синонімією (бісинонімією) (емоційно-специфікативний компонент *oh* із імплікованим суб'єктно-предикатним сполученням типу *elle s'est exclamée / s'est écriée en son for intérieur* та кваліфікативний елемент *peuchère*) екстеріоризований компонент зворотно реконструйованої (мовлення → мова) первинної пропозиції *c'était peuchère* характеризує ситуацію, описану в претексті:

Au début, on n'osait pas parler. On était quand même un peu émus et Simon regardait dans son rétro toutes les dix secondes. [...]

On s'attendait peut-être à entendre les sirènes d'une voiture de police lancée à nos trousses [...]

Lola était assise devant et je m'étais accoudée entre eux deux. Chacun attendait que son voisin brise la gêne. [...]

Oh (c'était) peuchère. C'était trop beau pour être vrai.

За допомогою «альтернативного» лінгвістичного експерименту виявляємо, що експлікація екзистенційного маркера (*c'était*) залишається потенційною, оскільки, з одного боку, автор уникає структурно-семантичної надлишковості в інтерфрастичному ко(н)тексті, в якому вже експлікована аналогічна екзистенційна конструкція; з іншого боку, письменник підкреслює емоційне ставлення протагоніста до конкретної події, але не констатує стан справ у реальному світі.

Процесуальні еліптичні синонімічні МПВ виражають дію, яка маркується віддієслівним вигуком. У таких висловленнях імплікуються здебільшого суб'єктно-прдикатні конструкції з референтно визначеним в інтерфрастичному або дистантному ко(н)тексті актантом:

(7) *Re toc-toc* [Pennac 1987, с. 105].

У наведеному прикладі з актуалізованим віддієслівним (сформованим від дієслова *toquer*) процесуальним складним вигуком, якому передують префікс повторення *re*, імпліковано конструкцію *on entend* із суб'єктами дії, референтно визначеним у претексті (персонажі роману *je* (гомодієгетичний протагоніст) та *Semelle*). Досліджувану вигукову мовленнєву інновацію письменник вводить ще двічі (у пре- та посттексті) з метою створити комунікативну напругу та ефект очікування ідентифікації нових ко(н)текстуальних референтів, що підсилюються великими літерами, використаними автором у фінальній еліптичній структурі:

«Toc-toc», la voilà, la suite.

Les semelles de Semelle se taisent.

(On entend) Re toc-toc. Semelle figé sur place. Chuchotements furibards de mézigue:

– Va ouvrir, bordel!

Rien à faire. Pétrifié. Transi, l'amoureux. [...]

TOC-TOC-TOC! cette fois.

«Альтернативний» лінгвістичний експеримент дає підстави обґрунтувати ко(н)текстуальну пертинентність досліджуваної структури: з одного боку, (ре)актуалізація вигукового МПВ дає можливість описати дію в найбільш відстороненій формі, зосередивши на ній увагу адресата; з іншого боку, продукування автором у пре- та посттекстах еліптичних синонімічних мовленнєвих інновацій з різними головними лексемами (номінальною (*chuchotements furibards*), інфінітивною (*faire*), дієприкметниковими (*pétrifié, transi*), свідчить про те, що звуження первинних структур відповідає його комунікативній інтенції та становить одну з його ідіостильових особливостей.

(8) *Tap tap. Tap tap. Tap tap* [Milovanoff 2011, с. 121].

У поданому прикладі спостерігається потрійна інтерфрастична синонімія, «еліптичний блок» ідентичних процесуальних МПВ (із головною лексемою, сформованою від дієслова *taper*), синонімічних трансформів зворотно реконструйованої первинної структури *elle / Zinaïda entend tap tap* (суб'єкт дії референтно детермінований у претексті). Цікавим є той факт, що автор продукує цю конструкцію з метою «перервати» внутрішню розмову персонажа у формі питань без відповідей та «відвернути» його від похмурих думок певними виявами об'єктивної реальності у вигляді ономапопеїчних преференціальних опцій:

Les chevaux blancs qui pressentent l'orage ne désignent-ils pas la cavalerie des blancs, défaits par les bolcheviki, et qui rêve d'une revanche? [...]

(Elle / Zinaïda entend...) Tap tap. (Elle / Zinaïda entend...) Tap tap. (Elle / Zinaïda entend...) Tap tap. Que se passe-t-il? Zinaïda perçoit un clopinement devant elle.
«O Verlaine, Hugo, Baudelaire, quel démon vient à ma rencontre?»

Неактуалізація первинної пропозиції пояснюється намаганням автора уникнути потрібного введення семантично надлишкової інформації про протагоніста, поданої в посттексті (*elle / Zinaïda entend..., elle / Zinaïda entend..., elle / Zinaïda entend..., Zinaïda perçoit*).

Емоційно-специфікативні вигуківі еліптичні конструкції маркують емоційний стан суб'єкта мовлення в конкретній комунікативній ситуації, обумовлений його фізичним чи психологічним станом; волітивно-специфікативні синонімічні вигуківі МПВ актуалізуються як продуценти позитивного чи негативного ефекту з метою викликати відповідну реакцію реципієнта, що також може виражатися за допомогою вигуківі еліптичних структур. Синонімічні побудови першого типу виконують «одночасно експресивну та вивільнювальну функцію» [Bobińska, 2015, с. 40]. Натомість, волітивно-специфікативні МПВ сполучають експресивну та апелятивну функції.

(9) *La la la... Oh, hé oh hé...* [Kehrer 2012, с. 260].

Приклад (9) становить інтер-інтрафрастичну полісинонімічну конструкцію (інтрафрастична бісинонімічна мовленнєва інновація, що складається з двох емоційно-специфікативних вигуківі преференціальних опцій) + ініціальне емоційно-специфікативне вигуківі МПВ з інтрафрастичною полісинонімією) (інтерфрастична полісинонімія). В актуалізованих структурах імплікуються, відповідно, такі суб'єктно-предикатні сполучення: *ils chantent, ils s'exclament / s'écrient, crient* із актантом референтно детермінованим у претексті:

Tu vois un peu! s'esclaffa de rire sa sœur qui se mit debout en tapant dans ses mains. Allez dansons! Des Maliens qui courent au chevet de la Guinée! (Ils chantent) La la la... (Ils s'exclament / s'écrient, crient) Oh, (Ils s'exclament / s'écrient, crient) hé oh hé... Et ils finirent par rire beaucoup de leur petite blague!

Отже, аналізовані подвійно та потрібно актуалізовані вигуки виражають саркастичне ставлення головних персонажів до поведінки малійців, що унеможливує використання первинної констатувальної пропозиції. Як зазначає І. Тарасюк, «двічі повторюваний вигук може увиразнювати силу переживань мовця» [2017, с. 543], окрім випадків із процесуальними вигуківі МПВ, у яких маркується повторюваність або тривалість дії.

(10) *Voï! Voï! Voï!* [Frison-Roche 1975, с. 244].

Зворотно реконструйовані стрижневі структури наведеного «еліптичного блоку», що містить ідентичні вигуківі волітивно-специфікативні головні лексеми, які виражають спонування до певної дії, мають приблизно такий вигляд: *il / le jeune Isaksen cria: Voï!* Суб'єкт дії та предикативний елемент ідентифікуються завдяки пре- та посттекстам:

Le jeune Isaksen était impressionné. [...]

– *Vous parlez avec sagesse. Descendez au campement, mon père vous y accueillera, et aussi notre chaman, dit-il avec hargne; eux seuls décideront. Jusqu'à là personne ne pénétrera dans le troupeau. (Il / le jeune Isaksen cria:) Voï! (Il / le jeune Isaksen cria:) Voï! (Il / le jeune Isaksen cria:) Voï!*

Il lâchait ses chiens sur les trois rennes d'attelage qui, effrayés, bondirent, cassèrent des traits, roulèrent dans la neige [...]

Шляхом «альтернативного» лінгвістичного експерименту виявляємо, що непертинентність первинних пропозицій обумовлено ко(н)текстуальною структурно-семантичною надлишковістю імплікованих компонентів.

Отже, проведений системно-функціональний аналіз еліптичних монопредикативних висловлень із головною лексемою-«первинним» вигуком французької художньої прози ХХ – початку ХХІ століть прози доводить, що різноструктурні вигуківі преференціальні опції-однотипові трансформи первинної монопредикативної пропозиції актуалізуються у вигляді моно- та полісинонімічних (із інтра-, інтерфрастичною та інтра-інтерфрастичною бі- та полісинонімією) структур і набувають кваліфікативного, процесуального, емотивно-специфікативного та волітивно-специфікативного семантичних значень у певному ко(н)тексті залежно від комунікативної інтенції та прагматичного планування розповіді автором.

ЛІТЕРАТУРА

- Дейк ван, Т. (2000). *Язык. Познание. Коммуникация*. Благовещенск, 308 с.
- Каптюрова, О. В. (2005). *Вигуки сучасної англійської мови (системний та дискурсний аспекти)*. Автореф. дис. ... канд. філол. наук. 10.02.04. Київ, 23 с.
- Лайонз, Д. (1978). *Введение в теоретическую лингвистику*. Москва, 544 с.
- Тарасюк, І. П. (2017). «Релігійні вокативи» (окличні звороти релігійного змісту) як вияв емоційної культури народу. [У:] *Народознавчі зошити*, 3 (135), с. 541–554.
- Arana Bustamante, R. (2004). *Agression et transgression: les tabous brisés du langage : gros mots et vulgarité dans l'espagnol du Mexique*. These de doctorat, non publiée, Paris 5.
- Binet, L. (2015). *La septième fonction du langage*. Paris, 480 p.
- Bobińska, A. (2015). Rhâ, Mmmmpfff, Nnniirrrfff: Du fonctionnement de l'interjection dans le discours. [W:] *Białostockie Archiwum Językowe*, 15, pp. 33–48.
- Buridant, C. (2006). L'interjection : jeux et enjeux. [Dans:] *Langages*, 161, pp. 3–9.
- Duguël, A. (1995). *Le chien qui rit*. Paris, 190 p.
- Frison-Roche, R. (1975). *La dernière migration*. Paris, 328 p.
- Gavalda, A. (2009). *L'échappée belle*. Paris, 128 p.
- Kehrer, B. (2012). *Poudre d'Afrique*. Paris, 416 p.
- Kessel, J. (1987). *Makhno et sa juive*. Paris, 94 p.
- Milovanoff, J.-P. (2011). *Terreur grande*. Paris, 182 p.
- Pennac, D. (1987). *La fée carabine*. Paris, 320 p.
- Solomarska, H. A. (1974). Remarques sur les particularités d'ellipse dans le discours dialogique. [У:] *Вісник Київського університету*, 8, pp. 72–74.
- Świątkowska, M. (2000). *Entre dire et faire. De l'interjection*. Cracovie, 119 p.

REFERENCES

- Dejk van, T. (2000). *Yazyk. Poznanie. Kommunikaciya* [Language. Cognition. Communication]. Blagoveshchensk, 308 s. (in Russian)
- Kaptyurova, O. V. (2005). *Vyhuky suchasnoi anhliiskoi movy (systemnyi ta dyskursnyi aspekty)* [Interjections of the modern English language (systemic and discourse aspects)]. Avtoref. dys. ... kand. filol. nauk. Kyiv, 23 s. (in Ukrainian)
- Lajonz, D. (1978). *Vvedenie v teoreticheskuyu lingvistiku* [Introduction to theoretical linguistics]. Moscow, 544 s. (in Russian)
- Tarasyuk, I. P. (2017). «Relihiini vokatyvy» (oklychni zvoroty relihiinoho zmistu) yak vyjav emotsiinoi kultury narodu [«Religious vocatives» (exclamations of religious meaning) as a manifestation of the emotional culture of the people]. [In:] *Narodознаvchi zoshyty – Ethnological notebooks*, 3(135), s. 541–554. (in Ukrainian)
- Arana Bustamante, R. (2004). *Agression et transgression: les tabous brisés du langage : gros mots et vulgarité dans l'espagnol du Mexique*. Doctoral theses, unpublished, Paris 5.
- Binet, L. (2015). *La septième fonction du langage*. Paris, 480 p.
- Bobińska, A. (2015). Rhâ, Mmmmpfff, Nnniirrrfff: Du fonctionnement de l'interjection dans le discours. [In:] *Białostockie Archiwum Językowe – Białystok Language Archive*, 15, pp. 33–48.
- Buridant, C. (2006). L'interjection : jeux et enjeux. [In:] *Langages – Langages*, 161, pp. 3–9.
- Duguël, A. (1995). *Le chien qui rit*. Paris, 190 p.
- Frison-Roche, R. (1975). *La dernière migration*. Paris, 328 p.

- Gavalda, A. (2009). *L'échappée belle*. Paris, 128 p.
Kehrer, B. (2012). *Poudre d'Afrique*. Paris, 416 p.
Kessel, J. (1987). *Makhno et sa juive*. Paris, 94 p.
Milovanoff, J.-P. (2011). *Terreur grande*. Paris, 182 p.
Pennac, D. (1987). *La fée carabine*. Paris, 320 p.
Solomarska, H. A. (1974). Remarques sur les particularités d'ellipse dans le discours dialogique. [In:] *Visnyk Kyivskoho universytetu – Bulletin of Kyiv University*, 8, pp. 72–74.
Świątkowska, M. (2000). *Entre dire et faire. De l'interjection*. Cracovie, 119 p.

Подано до редакції 04.03.2023 року
Прийнято до друку 12.04.2023 року